

RAPPORT FOR 3. KVARTAL 2017

juli-september (urevidert)

OM KOMMUNALBANKEN

Kommunalbanken AS ble organisert som et aksjeselskap 1. november 1999, som en videreføring av statsbanken Norges Kommunalbank, etablert i 1926. Bankens hovedmål er å sikre gode lånevilkår og stabil tilgang til finansiering for kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre som utfører kommunale oppgaver.

FINANSIELLE NØKKELTALL

(Beløp i NOK 1 000 000)	januar-september 2017	januar-september 2016	2016
Resultat			
Netto renteinntekter	1 611	1 542	2 087
Kjernerresultat ¹	1 066	1 041	1 400
Resultat før skatt	962	337	919
Resultat etter skatt	721	253	689
Egenkapitalavkastning etter skatt ²	8,52 %	3,05 %	6,27 %
Egenkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	12,60 %	12,54 %	12,74 %
Totalkapitalavkastning etter skatt ²	0,23 %	0,08 %	0,16 %
Totalkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	0,33 %	0,32 %	0,33 %
Utlån			
Utbetaling nye lån	35 874	33 132	48 117
Samlede utlån ³	274 064	261 251	266 558
Likviditet³	108 175	119 453	116 413
Innlån			
Nye innlån	111 190	64 103	82 752
Tilbakekjøp av egne obligasjoner	739	1 137	1 159
Tilbakebetaling	89 502	60 099	93 926
Samlede innlån ³	378 853	378 437	376 785
Forvaltningskapital	415 005	421 652	418 327
Egenkapital			
Egenkapital	13 964	12 022	12 452
Totalkapitaldekning	23,67 %	20,43 %	21,45 %
Kjernerkapitaldekning	20,76 %	17,44 %	18,39 %
Ren kjernekapitaldekning	17,58 %	15,96 %	16,86 %
Uvektet kjernekapitalandel	3,57 %	2,81 %	2,65 %
Liquidity coverage ratio (LCR)⁴			
Totalt	1 292%	1 234%	1 116 %
NOK	807%	2 308%	1 848 %
EUR	992%	1 249%	558 %
USD	333%	104%	471 %
AUD	Uendelig	Uendelig	Uendelig
JPY	854%	2 814%	852 %

¹ Resultat etter skatt justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter etter skatt og andel tilordnet fondsobligasjonseiere. Resultatmålet inkluderer for å gi relevant informasjon om selskapets underliggende drift.

² Annualisert avkastning etter skatt i prosent av gjennomsnittlig kapital

³ Hovedstol

⁴ Liquidity coverage ratio (LCR) er et mål på den regulatoriske likviditetsreserven. LCR er definert som beholdning av likvide eiendeler over netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode 30 kalenderdager frem.

STABIL DRIFT OG GOD INNTJENING

Kommunalbanken oppnådde netto renteinntekter på 513 millioner kroner i tredje kvartal, mot 572 millioner kroner i samme periode i 2016. Etterspørselen etter lån med lengre løpetider holder seg, mens utlån til sertifikatbetingelser viste en nedgang i tredje kvartal. Resultat etter skatt ble 272 millioner kroner og trekkes ned av urealiserte tap på finansielle instrumenter.

RESULTAT

Netto renteinntekter utgjorde 513 millioner kroner i tredje kvartal mot 572 millioner kroner i samme periode i fjor. Reduksjonen skyldes lavere utlånsmarginer og bidrag fra likviditetsporteføljen sammenlignet med et spesielt godt resultat i tredje kvartal 2016.

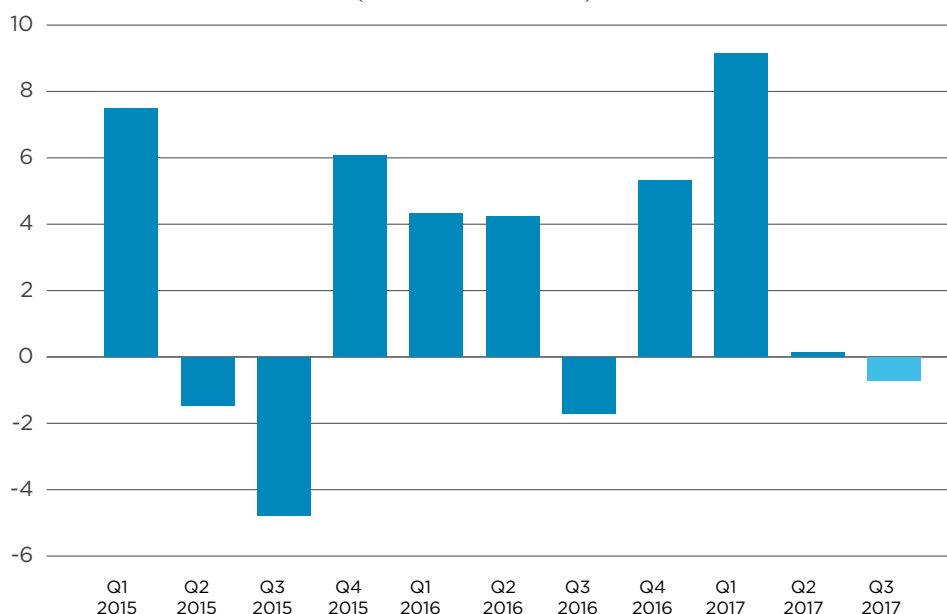
Resultat etter skatt i tredje kvartal 2017 var 272 millioner kroner, mot 198 millioner kroner i tilsvarende periode i fjor. Resultatforbedringen skyldes at Kommunalbankens urealiserte tap i tredje kvartal i år er lavere enn i samme kvartal i 2016. Urealiserte tap i tredje kvartal beløper seg til 94 millioner kroner. Resultat etter skatt hittil

i år er på 721 millioner kroner, mot 253 millioner kroner i samme periode i fjor. Hittil i 2017 utgjør urealiserte tap på finansielle instrumenter 490 millioner kroner, mot 1 070 millioner kroner for samme periode i 2016. De urealiserte tapene i 2017 kommer i hovedsak som en følge av verdiendringer på bankens gjeld som følge av lavere kredittpåslag på bankens utestående obligasjonsgjeld. Netto renteinntekter hittil i år utgjør 1 611 millioner kroner, mot 1 542 millioner kroner i samme periode i fjor. Økningen skyldes god inntjening i begynnelsen av året, samtidig som banken oppnådde god utlånsvekst tidlig i 2017.

Driftskostnader beløper seg til 143 millioner kroner hittil i 2017 mot 127 millioner kroner i samme periode i 2016. Økningen skyldes flere ansatte, økt aktivitet knyttet til sikkerhet og ny funksjonalitet i digitale løsninger og ny finansskatt. Driftskostnadene (annualisert) utgjør 0,04 prosent av forvaltningskapitalen.

Kommunalbanken oppnådde en avkastning på egenkapitalen på 8,52 prosent (annualisert) i årets ni første måneder. Justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter var egenkapitalavkastningen på 12,60 prosent.

UTLÅNSVEKST
(tall i milliarder kroner)

UTLÅN

Kommunalbankens utlånsportefølje utgjorde 274,0 milliarder kroner ved utgangen av tredje kvartal. Utlånsporteføljen ble redusert med 1,9 milliarder kroner, tilsvarende en nedgang på 0,7 prosent. Dette er på linje med reduksjonen i samme periode i 2016.

Kommunalbanken prioriterer lån med lengre løpetider og god vekst i første halvår førte til at banken reduserte utlån med sertifikat med 4,0 milliarder kroner i løpet av kvartalet. Lange avdragsbaserte lån og lån med løpetid fra ett til ti år har en vekst i kvartalet på 0,9 prosent, tilsvarende 2,9 milliarder kroner.

Samlet utlånsvekst hittil i år er på 7,5 milliarder kroner, tilsvarende 2,8 prosent. For 2016 var veksten pr tredje kvartal 6,8 milliarder (2,7 prosent). Det er en jevn etterspørsel etter lange avdragsbaserte lån. En trend i etterspørselsmønsteret er mindre bruk av sertifikatlån og mer bruk av lån med løpetid fra ett til ti år.

I tredje kvartal ble det utbetalt lån for 7,8 milliarder, dette er en marginal nedgang fra tredje kvartal i 2016. Hittil i år er det utbetalt 35,9 milliarder i nye lån, mot 33,1 milliarder i 2016. Disse tallene inkluderer utbetalinger til ny finansiering og refinansieringer av eksterne lån.

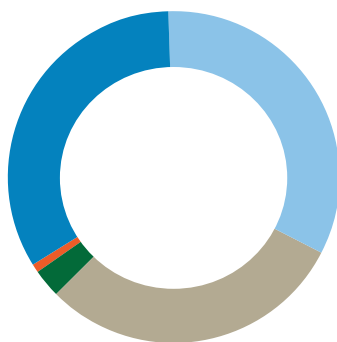
Den løpende gjeldsveksten i kommunal sektor har gjennom tredje kvartal vært stigende og ved utgangen av august var 12 måneders veksten i kredittindikatoren (K2) på 6,4 prosent, mot en vekst i K2 i hele 2016 på 5,6 prosent.

FINANSMARKEDER

I løpet av tredje kvartal ble det totalt lånt inn 26,4 milliarder kroner mot 16,0 milliarder kroner i samme periode i 2016. Bankens utestående obligasjonsgjeld økte noe i amerikanske dollar i løpet av kvartalet, mens verdien ble redusert i norske kroner grunnet sterkere kronekurs. Det ble i løpet av tredje kvartal lagt ut et nytt benchmark innlån. I månedsskiftet august/september gjorde banken sitt første benchmark innlån med to års løpetid i amerikanske dollar. Lånet ble godt mottatt og vesentlig overtegnet. Rekordhøye 75 prosent av investorene bestod av sentralbanker og offentlige institusjoner.

I tillegg har banken gjennomført to større innlån i amerikanske dollar mot

NYE INNLÅN juli-september 2017

- Japansk retail 33,5 %
- Offentlige nisjemarkeder 33,0 %
- Referanselån 30,0 %
- Privat plasserte lån 2,7 %
- NOK VPS 0,8 %

institusjonelle kunder. Etter moderat etterspørsel i andre kvartal har aktiviteten i det japanske innlånsmarkedet (uridashi) tatt seg noe opp gjennom tredje kvartal. Det ble utstedt uridashi-obligasjoner til en verdi av 9 milliarder kroner i perioden, og totalt om lag 30 milliarder kroner så langt i 2017.

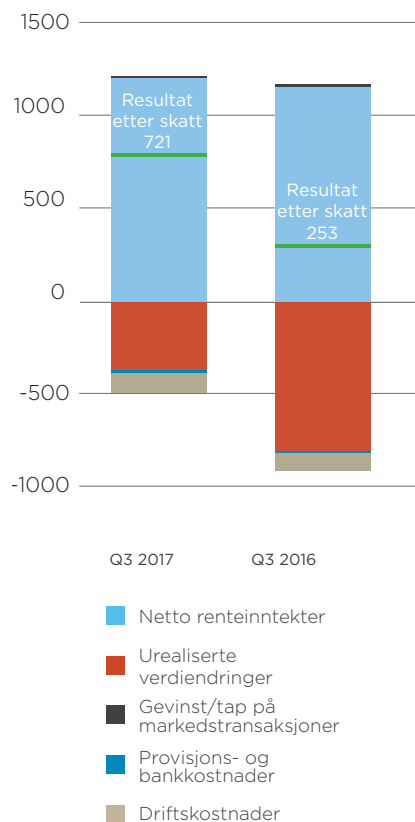
Likviditetsporteføljen utgjorde 108,2 milliarder kroner per 30. september 2017, mot 119,5 milliarder kroner i samme periode i 2016. Likviditetsporteføljen holdes hovedsakelig i 0-prosent vektete plasseringer og primært i utenlandsk valuta. Bevegelser i verdien av norske kroner vil dermed medføre svingninger i likviditetsreserven.

Kredittmarginene på europeiske stater og garanterte finansinstitusjoner har vært relativt stabile gjennom kvartalet. Det har vært stor etterspørsel etter korte obligasjoner, hvilket gir redusert kredittmarginene på korte plasseringer og reduserer avkastningen fra likviditetsporteføljen.

KAPITAL

Tellende ansvarlig kapital utgjorde 16,3 milliarder kroner ved utløpet av tredje kvartal, kjernekapital utgjorde 14,3 milliarder kroner og ren kjernekapital 12,1 milliarder kroner. Kapitalstrukturen er uendret i kvartalet. Forvaltningskapitalen er redusert med 3,3 milliarder kroner siden årsskiftet.

FORDELING AV RESULTAT ETTER SKATT (tall i millioner kroner)

Kommunalbanken hadde ved utgangen av tredje kvartal en ren kjernekapitaldekning på 17,58 prosent, en kjernekapitaldekning på 20,76 prosent og en totalkapitaldekning på 23,67 prosent. Kommunalbankens myndighetsbaserte kapitalkrav utgjør per 30. september 15,0 prosent ren kjernekapitaldekning, 16,5 prosent kjernekapitaldekning og 18,5 prosent totalkapitaldekning. I tillegg gjelder et krav om 3 prosent uvektet kjernekapitalandel. Kommunalbankens uvektede kjernekapitalandel var 3,57 prosent 30. september 2017.

Kommunalbanken innretter virksomheten slik at regulatoriske krav nås til enhver tid og har operasjonalisert interne marginer som buffere til myndighetspålagte krav. Fra 31. desember 2017 øker kravene til ren kjernekapitaldekning til 15,4 prosent, 16,9 prosent kjernekapitaldekning og 18,9 prosent totalkapitaldekning.

Oslo, 31. oktober 2017
Styret for Kommunalbanken AS

SAMMENDRATT DELÅRSREGNSKAP

RESULTATREGNSKAP

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	juli- september 2017	januar- september 2017	juli- september 2016	januar- september 2016	2016
Renteinntekter		1 400	4 420	1 404	4 117	5 617
Rentekostnader		888	2 809	832	2 575	3 530
Netto renteinntekter	1	513	1 611	572	1 542	2 087
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		8	24	10	22	32
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	2	-94	-490	-256	-1 070	-974
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner		-2	8	6	13	15
Sum andre driftsinntekter		-105	-507	-260	-1 078	-991
Lønn og generelle administrasjonskostnader		33	102	34	92	125
Avskrivninger		5	16	5	14	20
Andre driftskostnader		6	25	9	21	32
Sum driftskostnader		45	143	48	127	177
Resultat før skatt		363	962	263	337	919
Skattekostnad		91	241	66	84	230
Resultat for regnskapsperioden		272	721	198	253	689
Andel tilordnet aksjonær		260	698	193	238	670
Andel tilordnet fondsobligasjonseiere		12	22	5	15	19

TOTALRESULTAT

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	juli- september 2017	januar- september 2017	juli- september 2016	januar- september 2016	2016
Resultat for regnskapsperioden		272	721	198	253	689
Andre innregnede inntekter og kostnader						
<i>Poster som ikke omklassifiseres til resultat</i>						
Aktuarmessig gevinst/(tap) på pensjonsforpliktelse		0	0	0	0	-1
Herav skatt		0	0	0	0	0
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		0	0	0	0	-1
Totalresultat for perioden		272	721	198	253	688

BALANSE

(Beløp i NOK 1 000 000)	Note	30. september 2017	30. september 2016	31. desember 2016
Eiendeler				
Fordringer på kredittinstitusjoner	3,4	19 383	22 332	16 182
Utlån til kunder	3,4,5	275 843	263 103	267 521
Sertifikater og obligasjoner	3,4,7,8	108 198	122 059	118 550
Finansielle derivater	3,4	10 900	13 801	15 921
Utsatt skattefordel		0	201	0
Andre eiendeler		681	156	153
Sum eiendeler		415 005	421 652	418 327
Gjeld og egenkapital				
Gjeld til kredittinstitusjoner	3,4	2 393	3 869	7 584
Obligasjonsgjeld	3,4,6	376 878	369 895	369 933
Finansielle derivater	3,4	19 687	33 657	26 275
Annen gjeld		37	33	45
Betalbar skatt		0	79	0
Utsatt skatt		12	0	12
Pensjonsforpliktelser		52	49	52
Ansvarlig lånekapital	3,4	1 981	2 048	1 974
Sum gjeld		401 041	409 630	405 875
Innskutt egenkapital		3 145	3 145	3 145
Fondsobligasjon		2 189	994	994
Opptjent egenkapital		7 909	7 630	8 314
Totalresultat for perioden		721	253	
Sum egenkapital	9	13 964	12 022	12 452
Sum gjeld og egenkapital		415 005	421 652	418 327

ENDRINGER I EGENKAPITAL

(Beløp i NOK 1 000 000)

1. januar — 30. september 2017

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2017	3 145	994	8 314	12 452
Resultat for perioden	0	0	721	721
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	- 14	- 14
Utstedelse av fondsobligasjon (se note 9)	0	1 195	0	1 195
Utbytte for 2016	0	0	- 390	- 390
Egenkapital per 30. september 2017	3 145	2 189	8 630	13 964

1. januar — 30. september 2016

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2016	3 145	994	8 063	12 202
Resultat for perioden	0	0	253	253
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	- 15	- 15
Utbytte for 2015	0	0	- 417	- 417
Egenkapital per 30. september 2016	3 145	994	7 883	12 022

1. januar — 31. desember 2016

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2016	3 145	994	8 063	12 202
Resultat for perioden	0	0	689	689
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	- 1	- 1
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	- 20	- 20
Utbytte for 2015	0	0	- 417	- 417
Egenkapital per 31. desember 2016	3 145	994	8 314	12 452

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Beløp i NOK 1 000 000)

	januar-september 2017	januar-september 2016	2016
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Renteinnbetalinger	4 401	3 751	5 433
Renteutbetalinger	-2 557	-3 815	-3 752
Utbetaling av garantiprovisjon og transaksjonskostnader	- 24	-22	-32
Gevinst ved realisasjon av finansielle instrumenter	8	13	15
Utbetaling til drift	- 127	-113	-157
Betalt skatt	- 726	-829	-838
Netto utbetaling av lån til kunder	-7 506	-6 829	-12 137
Netto (økning)/reduksjon i kortsiktige plasseringer	-8 011	-7 136	3 212
Netto innbetaling/(utbetaling) ved kjøp/salg av verdipapirer	10 260	19 924	25 204
Netto (økning)/reduksjon i andre eiendeler	- 530	-17	-12
Netto økning/(reduksjon) i annen gjeld	481	-4	11
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-4 330	4 925	16 947
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	- 13	-13	-20
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	- 13	-13	-20
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld	111 191	64 104	82 752
Tilbakebetaling av obligasjonsgjeld	-89 983	-63 807	-96 675
Innbetaling ved utstedelse av fondsobligasjon	1 195	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	- 19	-20	-26
Innbetaling ved utstedelse av ansvarlig lånekapital	0	1 991	1 991
Tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	0	-1 758	-1 758
Utbetaling av utbytte	- 390	-417	-417
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	21 994	93	-14 134
Sum kontantstrøm	17 651	5 005	2 793
Justering for valutakursendringer	-17 769	-5 336	-2 751
Netto kontantstrøm etter valutakursendringer	-118	-331	42
Konter og kontantekvivalenter per 1. januar	76	34	34
Netto endring i konter og kontantekvivalenter	- 118	-331	42
Konter og kontantekvivalenter ved utgangen av perioden	- 42	-297	76
Herav			
<i>Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>76</i>
<i>Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	<i>-42</i>	<i>-297</i>	<i>0</i>

REGNSKAPSPRINSIPPER

Kommunalbanken utarbeider regnskap i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som er godkjent av EU. Regnskapet for 3. kvartal 2017 er utarbeidet i samsvar med IAS 34 Delårsrapportering, og følger samme regnskapsprinsipper som beskrevet i årsregnskapet for 2016.

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med IFRS krever at ledelsen anvender estimater og skjønnsmessige vurderinger som påvirker bokførte verdier av eiendeler og gjeld, og inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger baseres på historisk erfaring og forventninger om fremtidig utvikling, og faktiske resultater kan avvike fra de estimerte.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked eller hvor det ikke er tilgjengelige noterte priser på balansedagen fastsettes ved hjelp av verdsettelsesteknikker. Verdifastsettelse krever at ledelsen gjør vurderinger og bruker forutsetninger knyttet til kredittrisiko og likviditetsrisiko knyttet til finansielle instrumenter. Selv om skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger baserer seg i størst mulig grad på faktiske markedsforhold på balansedagen, kan de øke usikkerheten i regnskapsførte beløp.

Ny standard IFRS 9 Finansielle instrumenter har ikrafttredelse 1. januar 2018. Vurderinger gjort i implementeringsprosjektet knyttet både til forventet kreditttap og klassifisering og måling tyder på at det ikke vil oppstå vesentlige effekter i balansen knyttet til den nye standarden. Dette vil bli endelig kvalitetssikret i perioden frem mot avleggelsen av årsregnskapet for 2017.

NOTE 1

Netto renteinntekter

(Beløp i NOK 1 000 000)

	juli-september 2017	januar-september 2017	juli-september 2016	januar-september 2016	2016
Fordringer på kredittinstitusjoner	-1	0	-4	-13	-20
Utlån til kunder	1 177	3 705	1 244	3 658	4 933
Sertifikater og obligasjoner	6	262	13	332	562
Finansielle derivater	219	452	151	-140	142
Sum renteinntekter	1 400	4 420	1 404	4 117	5 617
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	1	0	1	1
Obligasjonsgjeld	2 872	6 233	2 445	6 074	10 563
Finansielle derivater	-2 001	-3 473	-1 630	-3 550	-7 098
Ansvarlig lån	15	46	15	49	64
Sum rentekostnader	888	2 809	832	2 575	3 530
Netto renteinntekter	513	1 611	572	1 542	2 087

NOTE 2

Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

	juli-september 2017	januar-september 2017	juli-september 2016	januar-september 2016	2016
Utlån til kunder	78	688	-681	-830	-1 542
Sertifikater og obligasjoner	58	229	92	369	-185
Finansielle derivater	2 853	4 701	36	2 171	3 247
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	-3 083	-6 086	279	-2 760	-2 564
Ansvarlig lån	0	-22	18	-20	70
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-94	-490	-256	-1 070	-974

Endringer i virkelig verdi oppstår som følge av endringer i markedsparametre—i hovedsak obligasjonspriser, markedsrenter, kredittspreader, basisswapspreader og valutakurser, og reflekteres i balanseført verdi og i resultatregnskapet. Siden Kommunalbanken tar svært begrenset valutarisiko og renterisiko, vil endringene i disse markedsparametrene i all hovedsak være symmetriske på eiendels- og gjeldssiden av balansen og derfor i liten grad gi nettoeffekter i resultatet. Endringer i kredittspreader for investeringer i likviditetsporteføljen, fastrentelån målt til virkelig verdi og egne utstedte obligasjoner, påvirker imidlertid periodens resultat betydelig. På samme måte vil også endringer i basisswapper kunne gi vesentlige nettoeffekter i resultatet.

Netto urealiserte tap i 3. kvartal 2017 på 94 millioner kroner stammer i hovedsak fra innlån og er knyttet til inngang i kredittspreader i internasjonale kapitalmarkeder, samt utgang i basisspreader USD-NOK som gir urealiserte tap for derivater som konverterer USD innlån til NOK.

NOTE 3

Klassifisering av finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

Per 30. september 2017

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	19 383	9 300	0	0	0	10 083	0
Utlån til kunder	275 843	165 461	0	0	0	110 382	0
Sertifikater og obligasjoner	108 198	107 939	0	0	10	248	0
Finansielle derivater	10 900	0	10 139	761	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	414 325	282 701	10 139	761	10	120 713	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 393	0	0	0	0	0	2 393
Obligasjonsgjeld	376 878	224 387	0	0	0	0	152 492
Finansielle derivater	19 687	0	18 398	1 288	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 981	1 981	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	400 939	226 368	18 398	1 288	0	0	154 885

Per 30. september 2016

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	22 332	5 560	0	0	0	16 772	0
Utlån til kunder	263 103	164 137	0	0	0	98 966	0
Sertifikater og obligasjoner	122 059	120 314	0	0	29	1 716	0
Finansielle derivater	13 801	0	11 174	2 627	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	421 295	290 011	11 174	2 627	29	117 454	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 869	0	0	0	0	0	3 869
Obligasjonsgjeld	369 895	222 660	0	0	0	0	147 235
Finansielle derivater	33 657	0	33 492	165	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	2 048	2 048	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	409 469	224 708	33 492	165	0	0	151 104

Per 31. desember 2016

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	16 182	5 208	0	0	0	10 974	0
Utlån til kunder	267 521	164 748	0	0	0	102 773	0
Sertifikater og obligasjoner	118 550	117 414	0	0	21	1 115	0
Finansielle derivater	15 921	0	14 955	966	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	418 174	287 370	14 955	966	21	114 864	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	7 584	0	0	0	0	0	7 584
Obligasjonsgjeld	369 933	223 710	0	0	0	0	146 223
Finansielle derivater	26 275	0	25 246	1 029	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 974	1 974	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	405 765	225 684	25 246	1 029	0	0	153 807

NOTE 4

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

Benyttede metoder for fastsettelse av virkelig verdi faller inn under tre kategorier, som reflekterer forskjellig grad av verdsettelsesusikkerhet.

Nivå 1: Bruk av noterte priser i aktive markeder

Nivå 2: Bruk av verdsettelsesmetoder med observerbare markedsdata som input

Nivå 3: Bruk av verdsettelsesmetoder hvor input er basert på vesentlig grad av ikke-observerbare data/estimater

Det vises til note 11 i årsregnskapet for ytterligere informasjon om verdsettelsesmetoder, inndata, og analyser av verdiendringer og sensitiviteter. Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi i Kommunalbankens balanse per 30. september 2017 fordeler seg på følgende måte i virkelig verdi hierarkiet:

(Beløp i NOK 1 000 000)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	9 300	0	9 300
Utlån til kunder	0	96 566	68 895	165 461
Sertifikater og obligasjoner	88 643	18 521	776	107 940
Finansielle derivater	0	7 638	3 262	10 900
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	88 643	132 020	72 933	293 601
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Obligasjongjeld	7 812	128 118	88 456	224 386
Finansielle derivater	0	8 472	11 214	19 687
Ansvarlig lånekapital	0	0	1 981	1 981
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	7 812	136 590	101 651	246 054

Avstemming av endringer i Nivå 3

	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Obligasjongjeld	Ansvarlig lånekapital	Finansielle derivater
Balansført verdi per 31. desember 2016	65 728	2 511	76 857	1 974	-17 952
Kjøp	0	2	-1 025	0	-1 509
Salg	0	0	0	0	0
Nye utstedelser	18 558	0	35 735	0	0
Nedbetaling	-17 139	-552	-25 023	0	-5 680
Overføring til Nivå 3	741	871	0	0	0
Overføring ut av Nivå 3	-1 695	-2 058	0	0	0
Gevinst/tap resultatført i perioden	2 702	2	1 913	7	17 189
Balansført verdi per 30. september 2017	68 895	776	88 456	1 981	-7 952

Beholdninger som beløper seg til om lag 11,3 milliarder kroner er overført fra nivå 2 og 3 til nivå 1 i 3. kvartal 2017. Det er netto overført beholdninger for 334 millioner kroner fra nivå 3 i kvartalet. Overføringer til og fra nivå 3 skyldes hovedsakelig endring i tilgang på observerbare inndata til verdsettelsesmetoder i perioden, samt refinansiering/produktskifter for Utlån til kunder.

Realiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter i Nivå 3 er presentert i resultatregnskapet som "Netto gevinst/tap på markedstransaksjoner", mens urealisert gevinst/tap er presentert som "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter". Urealisert gevinst/tap valuta er presentert som "Netto renteinntekter".

Opplysninger om verdsettelsesmetoder:

De finansielle instrumentenes struktur og egenskaper definerer hvilken verdsettelsesmetode som benyttes for å fastsette virkelig verdi. Virkelig verdi av instrumenter uten innebygde derivater eller opsjonselementer fastsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor diskonteringsrenten utledes av relevante observerbare pengemarkedsrenter og eventuelle andre risikofaktorer som har betydning for verdiutviklingen. Dersom slike risikoparametere ikke kan observeres på balansedagen, kan ledelsen gjøre vurderinger og anvende estimater ved fastsettelse av virkelig verdi. Finansielle instrumenter med innebygde derivater eller opsjonselementer verdsettes ved hjelp av en kombinasjon av en diskonteringsmetode og opsjonspringsmodeller som bruker både markedsdata og estimater som inndata.

De mest signifikante ikke-observerbare data benyttet i verdsettelse i nivå 3, er kredittisikopåslag for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked. Tabellen nedenfor viser effekten av en 10 bp økning i diskonteringsrenten for relevante eiendeler og gjeldsposter innenfor nivå 3 per 30. september 2017.

	30. september 2017
Utlån til kunder	-260
Sertifikater og obligasjoner	-1
Finansielle derivater	12
Obligasjongjeld	331
Ansvarlig lånekapital	21
Total	103

NOTE 5

Utlån til kunder

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	30. september 2017	30. september 2016	31. desember 2016
Hovedstol	274 064	261 251	266 558
Påløpte renter	1 184	1 234	1 056
Justering til virkelig verdi	594	619	-93
Totalt	275 843	263 103	267 521

NOTE 6

Obligasjonsgjeld

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	30. september 2017	30. september 2016	31. desember 2016
Obligasjonsgjeld per 1. januar (nominell verdi)	376 785	400 894	400 894
Nye utstedelser	111 190	64 103	82 752
Nedbetalinger	-90 241	-61 236	-93 926
Amortisering	258	-2 571	-2 749
Valutajustering	-19 140	-22 754	-10 185
Obligasjonsgjeld ved periodens slutt (nominell verdi)	378 853	378 437	376 785
Påløpte renter	2 839	2 503	4 390
Justering til virkelig verdi	-4 814	-11 045	-11 242
Sum obligasjonsgjeld	376 878	369 895	369 933

NOTE 7

Sertifikater og obligasjoner

(Beløp i NOK 1 000 000)

Sertifikater og obligasjoner fordelt per type utsteder	30. september 2017	30. september 2016	31. desember 2016
Norge			
Utstedt av offentlige ¹	0	0	0
Utstedt av andre	5 588	6 393	2 281
Utland			
Utstedt av offentlige ¹	93 423	102 403	107 028
Utstedt av andre	9 188	13 262	9 241
Sum sertifikater og obligasjoner	108 198	122 059	118 550

¹Herunder, sertifikater og obligasjoner utstedt eller garantert av stater, sentralbanker, delstater, regionale myndigheter og multilaterale utviklingsbanker.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på gjenværende løpetid	30. september 2017	30. september 2016	31. desember 2016
Under 1 år	63 016	58 534	52 497
1-5 år	39 500	60 871	59 965
Over 5 år	5 682	2 654	6 087
Sum sertifikater og obligasjoner	108 198	122 059	118 550

NOTE 8

Kreditteksponering i sertifikater og obligasjoner

Tall i tabellen representerer faktisk kreditteksponering

Eksposering per 30. september 2017

Forfall	< 1 år				> 1 år				Totalt
	A-1	A-2	A-3	Ikke ratet	A	AA	AAA	Ikke ratet	
Stater og sentralbanker	9 177	0	0	0	0	12 452	3 294	0	24 923
Multilaterale utviklingsbanker	6 276	0	0	0	0	662	6 087	0	13 025
Regionale myndigheter	34 424	0	0	3 049	0	6 604	5 080	6 318	55 475
Finansinstitusjoner	3 767	0	0	0	0	0	0	0	3 767
Verdipapirisering	0	0	0	0	0	9	0	0	9
Covered bonds	5 273	0	0	1 050	0	0	795	3 881	10 999
Totalt	58 917	0	0	4 099	0	19 727	15 256	10 199	108 198

NOTE 9

Ansvarlig kapital

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. september 2017	30. september 2016	31. desember 2016
Ren kjernekapital			
Innbetalt aksjekapital	3 145	3 145	3 145
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	7 909	7 630	7 624
Andel av resultatet som inngår i ansvarlig kapital	721	253	689
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	0	0	0
Balanseført utsatt skattefordel*	0	0	0
Andre immaterielle eiendeler	-127	-139	-138
Påregnelig utbytte	-335	-308	-390
Andre tillegg/fradrag i ren kjernekapital	761	95	65
Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	0	0	0
Sum ren kjernekapital	12 074	10 676	10 996
Annen godkjent kjernekapital	2 189	994	994
Sum kjernekapital	14 263	11 670	11 989
<i>Tilleggskapital</i>	0		
Ansvarlig lån	2 000	2 000	2 000
Sum tilleggskapital	2 000	2 000	2 000
Sum ansvarlig kapital	16 263	13 670	13 989

*Kun ikke reverserende utsatt skattefordel skal trekkes fra her

Ansvarlig kapital er beregnet i henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Urealisert gevinst/tap som oppstår som følge av endringer i egen kredittverdighet omfatter gjeld stiftet gjennom utstedelse av obligasjoner og gjennom inngåelse av derivatkontrakter.

Kommunalbanken utstedte i juni 2017 en ny fondsobligasjon pålydende 1,2 milliarder kroner. Denne inngår i bankens kjernekapital som annen godkjent kjernekapital. Fondsobligasjonen inngår i regnskapsmessig egenkapital på linjen Fondsobligasjon.

NOTE 10

Kapitaldekning

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. september 2017			30. september 2016	31. desember 2016
	Bokført verdi	Beregnings- grunnlag	Kapitalkrav og -dekning	Kapitalkrav og -dekning	Kapitalkrav og -dekning
Kredittrisiko (Standardmetode)					
Stater og sentralbanker	25 463	0	0	0	0
Lokale og regionale myndigheter	332 237	55 838	4 467	4 284	4 348
<i>Herav norske kommuner</i>	275 803	55 838	4 467	4 273	4 340
Offentlig eide foretak	7 436	0	0	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	13 025	0	0	0	0
Finansinstitusjoner	29 964	6 294	504	512	400
<i>Herav motpartsrisiko for derivater</i>	6 758	1 653	132	151	137
Engasjementer med sikkerhet i boligeien- dom	40	40	3	3	3
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 999	1 100	88	161	91
Øvrige engasjementer	14	14	1	1	1
Verdipapirisering	9	9	1	1	1
Tilleggskrav for CVA-risiko	199	2 492	199	164	140
Sum kredittrisiko	419 386	65 787	5 263	5 127	4 984
Markedsrisiko	0	0	0	0	0
Operasjonell risiko (Basismetode)		2 909	233	225	233
Minimumskrav ansvarlig kapital		68 696	5 496	5 352	5 217
Kapitaldekning			23,67 %	20,43 %	21,45 %
Kjernekapitaldekning			20,76 %	17,44 %	18,39 %
Ren kjernekapitaldekning			17,58 %	15,96 %	16,86 %